

Árni Olafsson um EF-spurningin:

Føroyingar mugu fylgja væl við

— hvussu leikur fer fram millum Noreg og EF komandi tíðina, og tað hevur stóran týðning fyri eitt nú føroysku alivinnuna, at vit nú fáa eina nýggja góða handilsskipan við EF skrivar Árni Olafsson, serkønur í føroyskum viðurskiptum í uttanríkisráðnum í Keypmannahavn í grein í seinasta nummarinum av blaðnum »Alarin«

Føroyska alivinnan hevur stórar møguleikar og stórar trupulleikar. Hon gevur við øðrum orðum stórar avbjóðingar. Ein teirra er at royna at selja alda fisk-in best møguligt á teimum mæðum, ið finnast. Ein tann størsti marknaðurin, ið harumframt liggur nær Føroyum, er EF. Her skal tí verða hugt eitt sindur at tolli og møguligum øðrum handilsfordingum, ið kunnu mótta føroyskum alifiski í EF, nú og í framtíðini.

Tollurin á føroyskum alifiski í EF ójavnur

Føroyingar hava ongarsastakar tollsømdir í EF á teimum higartil vanligu føroysku alifiskunum, laks og silur. Vanligi tollurin í EF á hesum vörum er hesin:

Laksur, heilur ella sum flak, feskur, frystur:	2%
Laksur, víðgjordur ella konserveraður:	5,5%

Sil, heilt ella sum flak, fesk, fryst:	12%
Sil, víðgjort ella konserverað:	7%
Laksur og sil, heil ella sum flak, royk:	13%

Hetta merkir, at fyri føroyskan útflutning til EF av feskum ella frystum laks, er tollurin eingin forðing av týðningi.

Fyri fesk og fryst sil er tollurin ein veruligur meinbogi, um hugur er at selja sil í EF. Tað skilst, at danskir silaalarar selja meginpartin av síni framleiðslu til Japans. Eisini frættist, at føroyingar —

av grundum, ið eru mærð okunnugar — mestsum eru givnar at ala sil.

Tollurin á roykta vörum rakar sjálvsagt ikki bara føroysku roykivirkini, men eisini alararnar. Var tollurin ikki, høvdu roykivirkini kunnað givið alarunum hægri pris, og vaks roykivinnan, so høvdu alararnir havt ein fyrimun av at hva goðar, støðugar keyparar beint við hondina.

Tollurin á laks og silur, ið eru meira víðgjord ella konserverað, er lægri enn á flestum øðrum slíkum vörum, men kann kortini koma illa við í kappingini millum virki í Føroyum og í EF.

Er støðan haldgóð?

Sum nevnt verður høvdu-útflutningsvørin hjá føroysku alivinnuni, feskur og frystur laksur, ikki tarnað av størvegis tolli í EF og ei heldur av øðrum forðingum.

Spurningurin er so, um henda góða støða heldur fram. Hvat tollinum viðvikur, hevur EF bundið seg yvir fyri altjóða frihandils samgonguni GATT, at hava hann so lagan sum 2%. Hetta varð gjørt í sjeytiárunum, áðrenn laksaalingin hevði fingið fotin fyri seg. Í dag er støðan ein heilt onnur. Alilaksur úr Noregi, og øðrum londum við, eitt nú Føroyum, floymir inn í EF. Samstundis vindur laksaalingin upp á seg í EF. Í Skotlandi og Írlandi verður hon m.a. utbygd við EF-studningi.

Ikki er tað óhugsandi, at framhaldandi vøkstur í framboðnum av laks í EF, fer at trýsta laksa-prisirnar uppáttur longur niður. Hetta fer vaksandi talið av laksaalarum í EF

— Tað er ikki óhugsandi, at framhaldandi vøkstur í framboðnum av laks í EF, fer at trýsta laksa-prisirnar uppáttur longur niður, sigur Árni Olafsson

neyvan at lata um seg ganga. Tá er fryktandi fyri, at teir við vaksandi politiskari styrki fara at krevja, at EF ger okkurt við hetta.

Um so verður, hvat kundi EF so gjørt?

EF hevur langar royndir við marknaðarskipanum, bæði fyri landbúnaðarvörur og fisk. Hesar skipanir miða m.a. imóti at tryggja EF-framleiðarum ein minstapris. Tá ið talan er um landbúnaðarvörur, hevur sambandið við heimsmarknaðin í nógvum forðum verið avkvett. EF hevur ásett ein fastan minstapris, ið aloftast er hægri enn prisurin á heimsmarknaðinum. Tann hægri prisurin í EF verður vardur við, at sonevnd »variabul« innflutningsgjöld eru lögð á innfluttar vörur, og samsvarandi »variabul« útflutningsstudningur latin til útflutningin, svarandi til munin millum prisirnar ávikavist innan fyri og uttan fyri EF.

Tað eru slíkar skipanir, ið gera tað møguligt hjá føroyingum at keypa smør, ost, kjøt o.s.fr. úr EF fyri lægri pris, enn fólk í EF mugu lata.

Í marknaðarskipanum fyri fiskavörur eru sonevndir »referensuprisir« ásettir og samtök av fiskimonnum (»framleiðslufeløg«, »P.O.«) royna at forða fyri, at prisurin á marknaðinum fer niður um »referensuprisin«. Variabul innflutningsgjöld hava ikki higartil verið brúkt og útflutningsstudningur bert í litlan mun, men tollurin á fiskavörum verður ofta frá EF-síðu grundgivin við ynskinum um at tryggja EF-fiskimonnum góðan pris. Tollalæking ella tollfritøka, t.d. í Føroyum, Íslandi og Noreg verður tí altíð treytað av, at prisurin á innfluttu vörum ikki fer niður um sonevnda referensuprisin. Føroyingar hava nýliga fingið ábreiðslu frá EF, ið vil vera við, at henda treyt ikki altíð hevur verið hildin.

Sum nevnt hevur EF ikki loyvi at hækka tollin á laks, og »variabul« innflutningsgjöld hava ikki verið brúkt fyri fisk. Um EF ásetti ein »referensupris« fyri laks, høvdu teir sjálvsagt kravt, at hann

Framhald á síðu 11

EF er størsti marknaðurin fyri føroyskan alifisk

